

Sygn. akt V ACa 813/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Tomasz Pidzik
Sędziowie:	SA Jadwiga Galas (spr.) SA Irena Piotrowska
Protokolant:	Diana Pantuchowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2019 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa G. S. (1)

przeciwko M. W.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 22 marca 2017 r., sygn. akt II C 223/16

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.215 (jeden tysiąc dwieście piętnaście) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Jadwiga Galas	SSA Tomasz Pidzik	SSA Irena Piotrowska
-------------------	-------------------	----------------------

Sygn. akt V ACa 813/17

UZASADNIENIE

Powód G. S. (1) w pozwie przeciwko M. W. o ochronę dóbr osobistych i zapłatę wniósł o:

1) zakazanie pozwanemu M. W., działającemu zarówno w imieniu własnym, jak i w charakterze piastuna organu osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, dalszego naruszania dóbr osobistych powoda, a to godności, czci i dobrego imienia poprzez formułowanie i rozpowszechnianie pomówień o oszustwo, wyłudzenie, działanie za pomocą podstępów i z niskich pobudek w odniesieniu do czynności powoda podejmowanych przy sprzedaży nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną numer (...) w Ż.;

2) zobowiązanie pozwanego do złożenia powodowi, J. L. oraz (...) S.A z siedzibą w W. oświadczenia w formie pisemnej – na białej kartce formatu A4, standardową czcionką w kolorze czarnym (nie mniejszą niż w rozmiarze 12) o następującej treści:

„Ja, niżej podpisany M. W., oświadczam, że w piśmie z dnia 7 marca 2016 roku działając jako Prezes Zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w R., naruszyłem dobra osobiste G. S. (1) a to godność, cześć i dobre imię, poprzez podanie nieprawdziwych i nieuzasadnionych informacji o działaniach G. S. (1), podejmowanych przy sprzedaży nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną numer (...) w Ż., w szczególności poprzez przypisanie mu oszustwa, wyłudzenia, określenie jego działań jako podstępnych i motywowanych niskimi pobudkami oraz poprzez nazwanie go „słupem” w spółce G. S. (1) S.K.A, za co przepraszam i wyrażam z tego tytułu ubolewanie”

oraz przesłanie tego oświadczenia listem poleconym w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku na następujące adresy:

a) powoda G. S. (1) – ul. (...), (...)-(...) B.,

b) J. L. oraz (...) S.A (...) S.A ul. (...), (...)-(...) W.;

3) zobowiązanie pozwanego do złożenia powodowi oraz E. i T. S. oświadczenia w formie pisemnej – na białej kartce formatu A4 – standardową czcionką w kolorze czarnym (nie mniejszą niż w rozmiarze 12) o następującej treści:

„ Ja, niżej podpisany M. W., oświadczam, że w piśmie z dnia 12 maja 2016 roku,

działając jako Prezes Zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w R., naruszyłem dobra osobiste G. S. (1) a to godność, cześć i dobre imię, poprzez określenie go mianem „oszust, naciągacza i złodzieja” za co przepraszam i wyrażam z tego tytułu ubolewanie”

oraz przesłanie tego oświadczenia listem poleconym w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku na następujące adresy:

a) G. S. (1) – ul. (...), (...)-(...) B.,

b) E. i T. S. – ul. (...), (...)-(...) S.;

4) zasądzenie od pozwanego M. W. na rzecz Stowarzyszenia (...) w Ż. 15000 złotych (piętnastu tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, płatnej w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty:

5) zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podał, że jest osobą która bierze czynny udział w obrocie gospodarczym i w ramach tej działalności stał się partnerem biznesowym pozwanego. Szczegółowo opisał kontrakt jaki wiązał go z pozwanym i sposób współpracy z nim. Opisał następnie w jaki sposób, poza kontraktem z pozwanym sprzedał nieruchomość w Ż., co sprawiło, że pozwany skierował wobec niego roszczenie pieniężne, które przez powoda nie zostało uznane i zrealizowane. W konsekwencji pozwany w piśmie z dnia 7 marca 2016 roku wysłanym do J. L. – członka Rady Nadzorczej (...) S.A oraz do Zarządu (...) S.A – obraził go i naruszył jego dobra osobiste, cześć, godności i dobre imię.

Podobnie pozwany postąpił w piśmie do rodziców powoda i również – zdaniem powoda – naruszył te same dobra osobiste.

Powód wskazał na normy prawne art. 23 i 24§1 k.c. oraz na art. 448 k.c. Przedstawił argumentację prawną w zakresie wszystkich roszczeń.

W odpowiedzi na pozew pozwany M. W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych bądź to kosztów procesu związanych z jego osobistym wkładem w tą sprawę.

W motywach swego stanowiska przede wszystkim podniósł, iż nie jest biernie legitymowanym bowiem pisma były pisane przez niego, ale występował jako organ osoby prawnej. Dalej w szerokim wywodzie opisał – w jego ocenie – nieetyczne postępowanie powoda, który był jego partnerem biznesowym, co winno być ocenione jako naruszenie przez niego nie tylko samego kontraktu cywilnoprawnego, ale też i zasad współżycia społecznego, co również winno w konsekwencji skutkować oddaleniem powództwa. Podniósł również, iż jego słowa pod adresem powoda były ostre, ale utrzymane w granicach prawa i nie naruszały jego dóbr osobistych.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach

1) zakazał pozwanemu M. W., działającemu zarówno w imieniu własnym, jak i w charakterze piastuna organu osoby prawnej, dalszego naruszania dóbr osobistych powoda a to godności, czci i dobrego imienia, poprzez formułowanie i rozpowszechnianie pomówień o oszustwo, wyłudzenie, działanie za pomocą podstępów i z niskich pobudek, w odniesieniu do czynności powoda podejmowanych przy sprzedaży nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną numer (...) w Ż.;

2) zobowiązał pozwanego do złożenia powodowi oraz J. L. i (...) S.A z siedzibą w W. oświadczenia w formie pisemnej – na białej kartce formatu A4, standardową czcionką w kolorze czarnym (nie mniejszą niż w rozmiarze 12) – o następującej treści:

„Ja, niżej podpisany M. W., oświadczam, że w piśmie z dnia 7 marca 2016 roku działając jako Prezes Zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w R., naruszyłem dobra osobiste G. S. (1) a to godność, cześć i dobre imię, poprzez podanie nieprawdziwych i nieuzasadnionych informacji o działaniach G. S. (1), podejmowanych przy sprzedaży nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną numer (...) w Ż., w szczególności poprzez przypisanie mu oszustwa, wyłudzenia, określenie jego działań jako podstępnych i motywowanych niskimi pobudkami oraz poprzez nazwanie go „słupem” w spółce G. S. (1) S.K.A, za co przepraszam i wyrażam z tego tytułu ubolewanie”

oraz przesłanie tego oświadczenia listem poleconym w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku na następujące adresy:

c) powoda G. S. (1) – ul. (...), (...)-(...) B.,

d) J. L. oraz (...) S.A (...) S.A ul. (...), (...)-(...) W.;

3) zobowiązał pozwanego do złożenia powodowi oraz E. i T. S. oświadczenia w formie pisemnej – na białej kartce formatu A4 – standardową czcionką w kolorze czarnym (nie mniejszą niż w rozmiarze 12) o następującej treści:

„Ja, niżej podpisany M. W., oświadczam, że w piśmie z dnia 12 maja 2016 roku, działając jako Prezes Zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w R., naruszyłem dobra osobiste G. S. (1) a to godność, cześć i dobre imię, poprzez określenie go mianem „oszust, naciągacza i złodzieja” za co przepraszam i wyrażam z tego tytułu ubolewanie”

oraz przesłanie tego oświadczenia listem poleconym w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku na następujące adresy:

c) G. S. (1) – ul. (...), (...)-(...) B.,

d) E. i T. S. – ul. (...), (...)-(...) S.;

4) zasądził od pozwanego M. W. na rzecz Stowarzyszenia (...) w Ż. 5000 złotych płatnej w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 23 marca 2017 roku do dnia zapłaty:

5) oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

6) zasądził od pozwanego na rzecz powoda 3647 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Wyrok został wydany w oparciu o następujące ustalenia.

W dniu 15 października 2010 roku G. S. (1) działający w ramach Spółki Komandytowo – Akcyjnej oraz K. S. będący pełnomocnikiem inwestora, działający w ramach (...) w T. i (...) spółką z o.o. w R. reprezentowaną przez M. W. – prezesa zarządu doszło do zawarcia umowy o współpracy inwestycyjnej.

Celem tego kontraktu było pozyskanie inwestora zainteresowanego nabyciem nieruchomości w Ż. przy ulicy (...), stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 0,4486 ha objętej księgą wieczystą (...). Strony kontraktu szczegółowo opisały co jest motywem umowy, złożyły oświadczenie dotyczące wzajemnej współpracy. W umowie zostały ustalone obowiązki stron oraz sposób wynagradzania. Strony ustaliły też, że wszelkie spory wynikające z realizacji kontraktu będą rozstrzygane przez sądy powszechne właściwe miejscowo dla siedziby powoda.

Pozwany, w ramach działalności spółki z o.o. (...) w Ż. zajął się szukaniem inwestora, który wyrażałby chęć nabycia opisanej wyżej nieruchomości a powód oczekiwał na znalezienie takiego inwestora. W pewnym momencie powód zlecił sprzedaż tej nieruchomości innemu agentowi, który znalazł inwestora Stowarzyszenie (...). W rezultacie nieruchomość – w ramach pierwokupu – odkupiła od powoda Gmina Ż..

W 2014 roku pozwany skierował do powoda dwa e-maile, w których opisywał kontrakt z powodem i podnosił, że powód nie wywiązał się z niego. Nadto wskazywał na nieuczciwość powoda i groził, iż o jego zachowaniu powiadomi różne instytucje kościelne jak i inne osoby prawne i fizyczne.

W odpowiedzi na e-maile powód wezwał pozwanego do zaprzestania naruszeń dóbr osobistych.

Ustalił również Sąd Okręgowy, że w dniu 7 marca 2016 roku pozwany M. W. skierował pismo do J. L. oraz Zarządu (...) S.A w W. przy ulicy (...), w którym nazwał powoda G. S. (1) „słupem” w firmie (...). Zarzucił, że w ramach kontraktu z powodem spółka (...) w Ż. była cały czas oszukiwana i to od początku poznania powoda. Stwierdził, iż firma (...) akceptowała działania „słupa” G. S. (1) a być może nim kierowała. Podniósł, iż powód i jego pełnomocnik wyłudziła usługi i wydatki (...) oraz podstępnie i z niskich pobudek dążyli do wykluczenia trzeciej strony umowy tudzież pozbawienia jej wynagrodzenia. Skonkludował, iż brak regulacji należnych spółce (...) ze strony G. S. (1) zobowiązań będzie skutkowało powiadomieniem o sprawie między innymi Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, Zarządu i Rady Nadzorczej Giełdy (...) S.A, Zarządu i Rady Nadzorczej Biura (...) S.A, sektora bankowego oraz funduszonego, w tym wszystkich TFI. Rozważał też zawiadomienie Prokuratury Rejonowej w (...) o podejrzeniu wywołania w (...) znacznej szkody majątkowej przez G. S. (1), K. S. oraz (...) S.A.

W dniu 12 maja 2016 roku pozwany M. W. skierował pismo do E. i T. S., w którym opisał w jaki sposób poznał G. S. (1). Jak zawarł z nim kontrakt cywilnoprawny, dotyczący poszukiwania inwestora na zakup działki w Ż.. Co jego firma (...) spółka z o.o. w Ż. zrobiła w ramach tego kontraktu i jakie poniosła koszty. W jaki sposób wobec niego i firmy (...) w Ż. zachował się powód G. S. (1). Stwierdził, iż powód nie poczuwa się do odpowiedzialności za realizację kontraktu w przedmiocie wynagrodzenia, jakie należne jest spółce (...). Skonkludował, że w ten sposób G.S. (1) z inwestora finansowego „awansował” na oszusta, naciągacza i złodzieja. Stwierdził, iż daje mu siedem dni na:

- przesłanie pisemnych przeprosin jego rodziny i jego samego za to, co on nawyprawiał w Ż. ze (...),

- zapłatę prowizji należnej z tytułu umowy o współpracy inwestycyjnej.

Na koniec stwierdził, iż sposób zachowania powoda, godził nie tylko w jego dobra osobiste, ale też w dobra jego rodziny.

(...) S.A w W. skierowała do G. S. (1) pismo z dnia 15 marca 2016 roku w którym poprosiła o pisemne wyjaśnienia odnośnie umów zawartych przez spółkę G. S. (1) S.K.A ze spółką (...) w Ż. oraz wyjaśnień w przedmiocie transakcji dokonywanych na nieruchomości położonej w Ż., powiecie Ż., stanowiącej działkę ewidencyjną numer (...), obręb Ż., o obszarze 0,4486 ha. W dniu 8 marca 2016 roku (...) otrzymało pismo datowane na dzień 7 marca 2016 roku od Prezesa Zarządu spółki (...) spółki z o.o. M. W., zawierające liczne oskarżenia pod adresem (...), spółki G. S. (1) S.K.A. oraz G. S. (1). Dalej powód został poproszony o odniesienie się do przedstawionych zarzutów.

Czyniąc ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy każdorazowo wskazał dowody, w oparciu o które je poczynił.

W tak ustalonym stanie faktycznym, zważył Sąd Okręgowy, iż powództwo co do zasady jest uzasadnione.

Wskazał Sąd, iż na gruncie rozpoznawanej sprawy bezspornym było, iż:

- powód i pozwany byli partnerami biznesowymi w ramach kontraktu z dnia 15 października 2010 roku,
- przez okres około 2,5 roku pozwanemu nie udało się znaleźć inwestora na zakup działki w Ż. będącej własnością powoda G. S. (1),
- powód podjął rokowania, dotyczące sprzedaży nieruchomości z innym pośrednikiem a następnie w konsekwencji tych rokowań doszło do sprzedaży nieruchomości, która w ramach pierwokupu została nabyta przez Gminę Ż.,
- pozwany skierował do powoda najpierw e-maile opisane w stanie faktycznym a potem wysłał pisma do J. L. oraz Zarządu (...) i następnie do E. i T. S. – rodziców powoda.

Uznał Sąd, że spornym było, czy w pismach z 7.03.2016 roku oraz 8.04.2016 roku pozwany naruszył dobra osobiste powoda, a jeśli tak, to czy winien go za to przeprosić, a jeśli tak, to w jaki sposób i czy powinien zapłacić na rzecz wskazanego w pozwie Hospicjum zadośćuczynienia.

Stwierdził, Sąd Okręgowy, iż fakt, że pozwany działał jako prezes (...) spółki z o.o. w Ż. nie oznacza, iż nie jest on biernie legitymowany do występowania w tej sprawie w charakterze pozwanego. Przytoczył Sąd uzasadnienie wyroku z dnia 21 marca 2013 roku Sąd Najwyższy w sprawie III CSK 225/12, iż:

„...ochrona dobra osobistego przewidziana w art. 24 KC przysługuje pokrzywdzonemu w razie powstania stanu zagrożenia jego naruszenia lub w sytuacji, gdy doszło już do naruszenia dobra osobistego. Z przyznanego pokrzywdzonemu osobistego prawa podmiotowego wynikają dwa odrębne i samoistne roszczenia: biernego zachowania się innych osób i powstrzymywania się od zagrażania dobrom osobistym (roszczenie o zaniechanie) oraz o dokonanie pewnych pozytywnych czynności, mających na celu usunięcie skutków już dokonanego naruszenia (roszczenie o podjęcie określonego działania). Roszczenia te przysługują pokrzywdzonemu przeciwko osobie, której bezprawne działania zagraziły jego dobru osobistemu albo w stosunku do osoby, która dopuściła się bezprawnego naruszenia dobra osobistego. Chodzi zatem o takie zachowanie naruszcyciela, które może być uznane za działanie sprawcy. W odniesieniu do osoby fizycznej, istotne jest zachowanie objęte jej wolą. Jeżeli sprawcą jest osoba prawna lub podmiot, który nie ma osobowości prawnej, muszą być spełnione przesłanki ich odpowiedzialności za skutki zachowania osoby uprawnionej do działania w jej imieniu. Objęta art. 38 KC teoria organów zakłada, że oświadczenie woli oraz innego rodzaju działania podejmowane przez osoby fizyczne, wchodzące w skład organu osoby prawnej, są uważane za oświadczenie i działania samej osoby prawnej. Oznacza to, że i odpowiedzialność za skutki tego oświadczenia lub działania ponosi ta osoba, co wprost zostało wyrażone w art. 416 KC w odniesieniu do odpowiedzialności za szkodę. Ochrona praw podmiotowych osobistych udzielona pokrzywdzonemu w art. 24 § 1 KC ma charakter ochrony bezwzględnej, gwarantującej efektywne usunięcie skutków dokonanego naruszenia lub spowodowania powstania stanu zagrożenia. Stanowi zatem wyraz założeń ustawodawcy, że naruszenie lub

zagrożenie naruszeniem przez kogokolwiek i w jakikolwiek sposób obowiązku biernego zachowania się, powoduje powstanie przeciwko naruszającemu określonego roszczenia niemajątkowego. Postępowanie osoby fizycznej, będącej piastunem osoby prawnej lub podmiotu niemającego osobowości prawnej, naruszające cudze dobro osobiste, jest zawsze traktowane jako jej działanie, jeśli powstają wątpliwości co do możliwości przypisania tego postępowania osobie prawnej. W odniesieniu do naruszenia cudzych dóbr osobistych przez osobę fizyczną, która pełniła funkcję organu osoby prawnej i w tym charakterze występowała, wykształciło się w literaturze oraz w orzecznictwie zapatrywanie, że w takim przypadku dopuszczalna jest zarówno osobista odpowiedzialność tej osoby, jak też odpowiedzialność osoby prawnej. W wyroku z dnia 6 grudnia 1972 r., I PR 352/72 (OSNC 1973, nr 6, poz. 115) Sąd Najwyższy uznał, że naruszający dobra osobiste innej osoby nie może skutecznie bronić się jedynie tym, że działał nie we własnym imieniu, lecz z ramienia organów powołanych do kontroli i oceny działalności tej osoby. Następnie w wyroku z dnia 28 listopada 1980 r., IV CR 475/80 (OSNC 1981, nr 9, poz. 170) Sąd Najwyższy przyjął, że nie zwalnia osoby naruszającej cudze dobra osobiste od odpowiedzialności przewidzianej art. 24 § 1 KC okoliczność, że występowała w charakterze reprezentanta przedsiębiorstwa lub innej jednostki organizacyjnej; w takim wypadku stroną pozwaną w procesie o ochronę dobra osobistego może być zarówno ta osoba, jak i jednostka organizacyjna, którą ona reprezentowała. Z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1983 r., II CR 292/83 (OSP 1985, nr 1, poz. 3) wynika, że nie może skutecznie bronić się przed odpowiedzialnością za naruszenie cudzych dóbr osobistych (art. 24 KC) funkcjonariusz państwowy, który naruszenia tych dóbr dokonał przy samodzielnym wykonywaniu czynności powierzonych mu przez przełożonego, podnosząc iż działał w imieniu i ze skutkami dla zatrudniającego go organu administracji państwowej. Stanowisko to podtrzymał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 grudnia 2002 r., II CKN 167/01, stwierdzając że działanie na rzecz i w imieniu konkretnej jednostki organizacyjnej lub organu albo w charakterze funkcjonariusza publicznego nie eliminuje automatycznie odpowiedzialności osoby, która dopuściła się naruszenia dobra osobistego innej osoby. Ponadto przyjął, że niemożliwość ingerowania sądu w samą decyzję administracyjną i jej podstawy merytoryczne nie musi oznaczać całkowitego pozbawienia osoby, której ona dotyczy, ochrony przewidzianej w art. 23 i 24 KC. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 stycznia 2005 r., I CK 316/04. Do poglądu o odpowiedzialności osoby prawnej na podstawie art. 24 § 1 KC związanej z postępowaniem reprezentujących ją osób fizycznych, które godziło w dobra osobiste pokrzywdzonego, jeśli osoby te działały w imieniu i na rzecz tej osoby prawnej, przychylił się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 września 2005 r., III CK 76/05. Również w wyrokach z dnia 12 października 2007 r., V CSK 249/07 oraz z dnia 3 grudnia 2010 r., I PK 120/10 (OSNP 2012, nr 3-4, poz. 39) Sąd Najwyższy wskazał, że za ugruntowane uznać należy stanowisko, iż dopuszczalna jest odpowiedzialność osób fizycznych, które naruszyły cudze dobra osobiste, pełniąc funkcję organu osoby prawnej i występując w tym charakterze; podkreślił ponadto, iż dwupodmiotowość działania takiej osoby uzasadnia w tym wypadku dwupodmiotową odpowiedzialność, a do osoby pokrzywdzonej należy decyzja przeciwko komu będzie kierować swoje roszczenia. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną uznaje za trafne i przekonujące zapatrywanie wyrażone w przedstawionych orzeczeniach. Nie mogą wpłynąć na zmianę ukształtowanej wykładni art. 24 § 1 KC w tym względzie odmienne stanowiska wynikające z wyroków Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1984 r., II CR 442/84 oraz z dnia 8 lutego 1991 r. I CR 791/90, z uwagi na swoistość sytuacji związanych z kwestionowanymi przez pokrzywdzonego działaniami”

Odwołując się do przytoczonego orzecznictwa wskazał Sąd Okręgowy, że sam fakt, iż pozwany M. W., działając jako prezes spółki z o.o. (...) w Ż., był i jest biernie legitymowany w sprawie wytoczonej mu przez powoda G. S. (1). Powód dokonał wyboru właśnie pozwanego jako osoby fizycznej, która – w jego mniemaniu naruszyła jego dobra osobiste – i miał do tego prawo. Stąd nie można było podzielić zarzutu pozwanego o braku po jego stronie legitymacji biernej w tej sprawie.

Wskazał dalej Sąd Okręgowy, że działanie pozwanego nosiło znamiona bezprawnego naruszenia wobec powoda jego dóbr osobistych wskazanych w pozwie.

Odwołał się Sąd do przepisu art. 23 k.c. Wskazał, że w orzecznictwie przeważa pogląd, iż przy ocenie czy doszło do naruszenia dobra osobistego decydującego znaczenia nie ma subiektywne odczucie osoby, jej uczucia ani stan psychiczny, ale to jaką reakcję wywołuje naruszenie w społeczeństwie. Przyjmować należy zatem

koncepcję obiektywną naruszenia dobra osobistego, ustaloną w płaszczyźnie konkretnego stanu faktycznego, po przeanalizowaniu czy dane zachowanie, biorąc pod uwagę przeciętne reakcje ludzkie, mogło obiektywnie stać się podstawą do negatywnych odczuć po stronie pokrzywdzonego. Nie można jednak całkowicie wykluczyć subiektywnego odczucia osoby żądającej ochrony prawnej, zależy to jednak od istoty zdarzenia, na które powołuje się osoba uważająca, że jej dobra osobiste zostały naruszone. Stanowisko to wielokrotnie pojawiało się w orzecznictwie sądów i podzielił je Sąd Okręgowy.

Podniósł również Sąd Okręgowy, że pozwany nie negował, iż skierował do powoda najpierw dwa e-maile w 2014 roku, a potem w 2016 roku skierował do osób fizycznych i osoby prawnej pisma opisane w stanie faktycznym.

„Zarówno maile jak i pisma były – w ocenie pozwanego – efektem zachowania się powoda, który nie wypełnił kontraktu cywilnoprawnego, jaki wiązał spółkę (...) w Ż. oraz powoda. W tym zakresie koniecznym jest przytoczenie treści §10 pkt. 2 kontraktu z dnia 15 października 2010 roku, gdzie strony ustaliły, że wszelkie spory wynikające z realizacji umowy będą rozstrzygane przez sądy powszechne właściwe miejscowo dla siedziby powoda.

Czyli zarówno pozwany M. W., jak i powód G. S. (1) zgodzili się na kognicję sądową w zakresie sporów, które mogły wyniknąć w oparciu o wyżej wymieniony kontrakt. Tego rodzaju ustalenie – w ocenie sądu – wykluczało takie zachowanie, jakie zaprezentował powód w pismach:

- z dnia 7 marca 2016 roku – skierowanego do J. L. oraz Zarządu (...) S.A w W.,

- z dnia 12 maja 2016 roku – skierowanego do E. i T. S..

Pisma te były poprzedzone wcześniejszymi mailami pozwanego do powoda z 2014 roku, których treści pozwany również nie negował.

Odnosząc się do treści pisma z dnia 7 marca 2016 roku nazwanie powoda G. S. (1): „ślupem” w firmie (...), zarzucenie mu, że transakcja sprzedaży nieruchomości w Ż. miała drugie dno, sugestie, że powód oszukiwał firmę (...), że wyłudził usługi i działał z niskich pobudek właśnie w odniesieniu do sprzedaży tej nieruchomości, było naruszeniem dóbr osobistych powoda. W ocenie sądu doszło w tym przypadku do naruszenia dobrego imienia powoda, naruszenia jego godności i czci. Pozwany wiedział, iż winien – o ile twierdził, że powód nie wywiązał się z realizacji kontraktu z dnia 15.10.2010 roku – wystąpić na drogę sądową z roszczeniami cywilnoprawnymi. Miał tego najpierw skierował do powoda obraźliwe maile a dwa lata potem skierował do J. L. oraz Zarządu (...)pismo w którym bezprawnie naruszył dobra osobiste powoda. Powód był partnerem biznesowym właśnie (...) oraz J. L. zatem skierowanie tego rodzaju pisma do tych osób przez pozwanego o takiej treści zmierzało przede wszystkim do dyskredytacji powoda jako partnera biznesowego oraz podważenia jego wiarygodności biznesowej. W ocenie sądu:

- pominięcie przez pozwanego drogi sądowej, dla realizacji roszczeń spółki (...) przeciwko powodowi,

- użycie wyżej opisanych, obraźliwych sformułowań wobec powoda,

świadczą o bezprawności jego działania. Natomiast samo zarzucenie innej osobie, nieuczciwości, oszustwa, nazwanie go ślupem, nie tylko jest bezprawne, ale jest naruszeniem takich dóbr osobistych jak:

- dobre imię,

- cześć,

- godność.

Zatem powód miał prawo domagania się aby pozwany przeprosił go za tego typu sformułowania. Faktycznie pozwany w mailach z 2014 roku jak i w piśmie z dnia 7 marca 2017 roku wskazywał na możliwość eskalacji jego działań, czyli zasadnym było żądanie powoda dotyczące zakazania pozwanemu tego rodzaju działalności. (art. 24§1 k.c)

Odnośnie pisma pozwanego kierowanego do E. S. i T. S. – rodziców powoda, to konstrukcja pisma, gdzie pozwany najpierw opisał kontrakt jaki wiązał go z G. S. (1), opisał jakie ma wobec niego roszczenia a potem skonkludował, iż powód z inwestora finansowego „awansował” na oszusta, naciągacza i złodzieja, świadczy o chęci obrażenia G. S. (1). Tego rodzaju słowa skierowane do rodziców powoda są w pojęciu potocznym i obiektywnym są obraźliwe, i pejoratywne. Pozwany sam przyznał, iż jego działania były wprost nakierowane na skłonienie powoda do realizacji obowiązków wynikających z kontraktu z dnia 15.10.2010 roku. Jednak były to działania bezprawne i w ich zakresie pozwany doprowadził do naruszenia dóbr osobistych powoda tych samych jak w piśmie z dnia 7.03.2016 roku. Również i w tym piśmie pozwany wskazywał na możliwość eskalacji swoich działań. Reasumując również i w tym zakresie koniecznym było zakazanie pozwanemu prowadzenia dalszej tego typu działalności. Zarówno odnośnie pisma z dnia 7.03.2016 roku jak i pisma z dnia 12.05.2016 roku zasadnym było zakazanie pozwanemu dalszego naruszania dóbr osobistych powoda. W zakresie żądania powoda sąd wyeliminował jedynie z opisu żądania sformułowanie działalności jako jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, bowiem działanie w takim charakterze przez pozwanego jest zupełnie nieprawdopodobne. W tym zakresie powództwo zostało oddalone”.

Odnośnie zobowiązania pozwanego do złożenia stosownych oświadczeń o przeproszeniu powoda Sąd Okręgowy w całości uwzględnił roszczenia powoda uznając, iż zarówno forma oświadczenia, jak i treść oraz sposób jego komunikacji zasługują na aprobatę. Pozwany winien skierować oświadczenia do tych adresatów którzy bądź to pisma otrzymali bądź to pismami zostali obrażeni. Stąd orzeczenie o treści jak w punkcie 2 i 3 wyroku.

Odnośnie żądania powoda zasądzenia na rzecz Hospicjum kwoty 15 000 złotych.

Wskazał Sąd Okręgowy, odwołując się do orzecznictwa, że „zadośćuczynienie zasądzone w oparciu o przepis art. 448 KC ma przede wszystkim kompensacyjny, a nie represyjny charakter. Represyjną ze swej istoty funkcję spełnia środek w postaci zasądzenia od naruszydiciela określonej sumy na cel społeczny, przewidziany również w art. 448 KC.”

Żądanie powoda zasądzenia kwoty 15 000 złotych nie było żądaniem zasądzenia zadośćuczynienia, a żądaniem zasądzenia na określony cel społeczny określonej sumy pieniężnej. Żądanie to ma zatem charakter represyjny i w ocenie Sądu Okręgowego kwota 15000 złotych byłaby zbyt wysoka. Uznał Sąd, że adekwatna jest kwota 5000 złotych, która odzwierciedla stopień naruszenia przez pozwanego dóbr osobistych powoda i właściwie realizuje charakter represji wobec pozwanego a jednocześnie leży w zakresie jego możliwości finansowych. Dalej idące powództwo zostało oddalone.

Wskazał również Sąd Okręgowy, iż wysokość zasądzonej kwoty zależała od obrachunku sądu, czyli należało uznać, iż powód praktycznie w całości wygrał proces. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. zasądzając na rzecz powoda od pozwanego kwotę 3647 zł obejmującą z mocy § 2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku (Dz. U. 2015.1800), -1200 zł od żądania majątkowego, - 1080 oraz z mocy § 8 ust.1. pkt 2 w/w aktu, - 1350 złotych tytułem opłaty od pozwu, - 17 złotych tytułem opłaty od pełnomocnictwa (pkt. 6 wyroku).

Wyrok zaskarżył apelacją pozwany, wnosząc w istocie o jego zmianę i oddalenie uwzględnionego powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu na jego rzecz.

Zarzucił Sądowi Okręgowemu brak dołożenia należytej staranności, brak analizy treści żądań powoda pod kątem wystąpień mailowych i pisemnych pozwanego jako prezesa zarządu (...) sp. z o.o. w R. (dalej (...)) i czy te żądania odpowiadają prawdzie, czy są nieprawdziwe, czy sugestie pozwanego opierają się o fakty czy też są nieprawdziwe, brak obiektywizmu i sprzyjanie stronie powodowej przy rozpatrywaniu sprawy oraz wydaniu wyroku. Sąd poszedł według pozwanego na łatwiznę i uproszczenia oraz uogólnienia, żeby wydać wyrok i zakończyć sprawę. Sąd niesłusznie zasądził od pozwanego 500 złotych na rzecz Stowarzyszenia (...) w Ż..

Podniósł, że Sąd przyjął „jako prawdziwą oczywistą nieprawdę oraz zmyślenia podawane przez świadków na wniosek powoda oraz przez niego samego.

Przedstawił swoją wersję przebiegu zdarzeń. Skonkludował, że Sąd niesłusznie podzielił stanowisko powoda i uwzględnił powództwo (k: 235-238).

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego (k: 258-261).

Rozpoznając apelację pozwanego Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

apelacja podlega oddaleniu.

Sąd Apelacyjny podziela obszernie przytoczone, szczegółowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy i uznaje je za swoje, ponieważ ustalenia te, wbrew stanowisku pozwanego, znajdują oparcie w zgromadzonym w sprawie – w granicach aktywności procesowej stron – materiale dowodowym, które to dowody Sąd ten ocenił zgodnie z przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Podziela Sąd Apelacyjny również wnioski wyciągnięte z tych ustaleń jako prawidłowe.

Apelujący kwestionuje ocenę dowodów, podważa zeznania świadków, w oparciu o które Sąd poczynił ustalenia faktyczne.

Wskazać zatem trzeba, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Swobodna ocena dowodów dokonywana jest przez przyzmat własnych przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego zasobu doświadczeń życiowych, uwzględnia wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i – ważąc ich moc oraz wiarygodność – odnosi je do pozostałego materiału dowodowego.

Zarzucenie naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów – co w istocie czyni apelujący – nie może polegać na przedstawieniu przez pozwanego alternatywnego stanu faktycznego, a tylko na podważeniu podstaw tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna, czemu pozwany nie sprostał.

Odnosząc powyższe uwagi do ustalonego w sprawie stanu faktycznego wskazać należy, iż Sąd Okręgowy z prawidłowej oceny dowodów, wyprowadził prawidłowe wnioski, które czynią ustalenia faktyczne prawidłowymi.

Dokonał Sąd Okręgowy właściwej subsumpcji, to jest ocenił prawidłowo, że ustalony stan faktyczny „podpada” pod normy z art. 23 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. i art. 448 in fine k.c.

Co do legitymacji biernej pozwanego podziela Sąd Apelacyjny stanowisko Sądu Okręgowego przedstawione na kartach 225-227, nie zachodzi potrzeba jego powtarzania, stąd odesłanie na w/w karty.

Zważyć trzeba, że rozpoznając sprawę w przedmiocie ochrony dóbr osobistych sąd winien – i tak uczynił Sąd Okręgowy – w pierwszej kolejności ustalić, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, a dopiero w przypadku pozytywnej odpowiedzi ustalić, czy działanie pozwanego było bezprawne. Oczywiście, dowód, że dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone, ciąży na osobie poszukującej ochrony prawnej na podstawie art. 24 k.c. Natomiast na tym, kto podjął działanie zagrażające dobru osobistemu innej osoby lub naruszające to dobro, spoczywa ciężar dowodu, że nie było ono bezprawne. Wskazana regulacja art. 24 § 1 k.c. zawiera domniemanie bezprawności naruszcyciela, zatem to na pozwanym spoczywał ciężar (art. 6 k.c.) wykazania, że jego działanie nie było bezprawne. Temu obowiązкови apelujący nie sprostał.

Powód wykazał, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, wskazał korespondencję pozwanego, dołączając ją do pozwu (k: 21-24, 25-27, 28-29, 30-31, 32) a skierowaną do powoda, jego rodziców, partnerów biznesowych. Użyte w tej korespondencji słowa w opisanym kontekście sytuacyjnym powództwo czyniły uzasadnionym, zaś apelację bezzasadną.

Przepis art. 23 k.c. zawiera otwarty katalog dóbr osobistych. Zalicza się do nich „cześć w ujęciu prawa cywilnego jako posiadająca swój aspekt zewnętrzny, tj. dobre imię, oraz aspekt wewnętrzny tj. godność osobistą. Naruszenie dobrego imienia polega na pomawianiu innej osoby o takie postępowanie lub właściwości, które mają ją poniżyć w opinii publicznej albo narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności.

Naruszenie zaś godności osobistej stanowi zniewagę (obrazę), przy czym w ujęciu prawa cywilnego zniewagą może być zarówno znieważenie słowne, jak i każde naruszenie nietykalności cielesnej. Czynem przeciwko godności osobistej jest znieważenie sławne, czyli wypowiedzenie się złośliwe, obelżywe lub pogardliwie przy czym istotną w wypowiedzi jest jej forma, a nie zgodność z rzeczywistością. Dopowiedzieć należy, że ocena, czy doszło do naruszenia dobra osobistego musi być dokonywana – na co zwrócił uwagę Sąd Okręgowy – przy zastosowaniu obiektywnych kryterium oceny, a nie według miary indywidualnej wrażliwości osoby, która uznaje się dotknięta określonym zachowaniem.

Nazywanie powoda „S. (1) okazał się waszym „słupem” w tej firmie” (k: 21), „transakcja miała drugie dno”, stwierdzenie, że spółka pozwana „była oszukiwana od początku poznania p. S. (1)” (k: 22); niezgodnych z umową działań p. S. (1) i S. (2), którzy poprzez zмовę wyłudziili usługi i wydatki od (...) oraz podstępnie i z niskich pobudek dążyli do wykluczenia trzeciej strony”, „S. (1)z inwestora finansowego „awansował” na oszusta, naciągacza i złodzieja „(k: 24); „szemrana oferta (...)”, „przekręt ze sprzedażą działki (...)”, „w tym Pańskiej dwulicowości”) (k: 26), rodzice nie wpoili Panu „Po siódme nie kradnij” (k: 28). Korespondencja zawiera stwierdzenia co do „akcji informacyjnej poprzez wysłanie do wybranych instytucji, podmiotów, osób informacji...” (k: 26) – wskazanie rodziców powoda, sąsiadów ich, dziesięć parafii rzymsko-katolickich w S., tamtejsze Stowarzyszenie (...), Kurię (...) w E., Urząd Miasta i inne podmioty (k:26, k:22).

Powód wobec treści korespondencji skierowanej do niego, jego rodziców, podmiotów biznesowych, dołączonej do pozwu, w oparciu o którą zbudował dochodzone roszczenia, miał prawo poczuć się dotknięty sformułowaniami pozwanego. Subiektywne przekonanie apelującego co do istnienia roszczeń wobec powoda, czy też spółki powoda nie mogą usprawiedliwiać działań pozwanego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego forma wypowiedzi pisemnych (zawarta w przytoczonej korespondencji) i sposób sformułowania zarzutów naruszyły dobra osobiste, cześć, godność i dobrego imienia powoda. Naruszyły zasady współzycia społecznego obowiązujące również w obrocie profesjonalnym.

Oświadczenie pozwanego złożone na rozprawie w dniu 7 grudnia 2016 roku (k: 165/2 00:33:33) „ja użyłem bardzo ostrych sformułowań, ale są one dopuszczalne jako krytyka w postępowaniach biznesowych”. W istocie potwierdza stanowisko apelującego, co do przekonania o słuszności swojego zachowania, dopuszczalnej poprawności sformułowań w stosunkach międzyludzkich, jak określił w postępowaniach biznesowych.

Zachowanie pozwanego, w ocenie Sądu, daleko wykraczało poza rzeczowe obiektywne, ostrożne, zgodne z dobrymi obyczajami w stosunkach biznesowych, ale i międzyludzkich ram postępowania. Działanie pozwanego – jak wynika ze stanowiska procesowego prezentowanego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, oczekiwanie, że „powód przeprosi mnie i moją rodzinę za sytuację wytworzoną z chęcią sprzedaży nieruchomości objętej umową stron (...) – motywowane jest wyłącznie poczuciem naruszenia własnych interesów finansowych. Pejoratywne określenia skierowane pod adresem powoda przez pozwanego wykraczały poza granice niezbędne do osiągnięcia celu, jakim mogło być dochodzenie od powoda wysuwanych przez apelującego pretensji finansowych na tle realizacji umowy o współpracy inwestycyjnej z 15 października 2010 r. (k: 15-18). Strony umówiły się (§10 punkt 2), iż wszelkie spory wynikające z realizacji umowy będą rozpatrywane przez sądy powszechne.

Pozwany nie obalił, jak wyżej wskazano, bezpośredniości swojego zachowania względem powoda. Naruszył dobra osobiste powoda, stąd uwzględnienie powództwa w zakresie roszczenia niemajątkowego nie narusza regulacji art. 23 k.c., 24 k.c., a także art. 10 ust 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

W stanie faktycznym sprawy prawidłowo Sąd Okręgowy zastosował przepis art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 § 1 k.c. Stanowisko Sądu pierwszej instancji wskazane na kartach 230 i 231 akt co do zasady i wysokości zasądzonej kwoty – podziela Sąd Apelacyjny. Powyższa regulacja art. 448 zdanie 1 in fine k.c. upoważnia Sąd do zasądzenia od naruszcyciela – pozwanego (wobec żądania powoda) sumy pieniężnej na wskazany przez niego cel społeczny. Fakt, że apelujący „nie przypomina sobie, żeby był Stowarzyszeniu (...) w Ż. cokolwiek winien” (k: 238 akt) jest prawnie obojętny dla uwzględnienia majątkowego żądania powoda.

Reasumując, z przyczyn wyżej naprowadzonych apelacja pozwanego podlegała oddaleniu jako nieuzasadniona (art. 385 k.p.c.).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, zasądając od pozwanego – strony przegrywającej na rzecz powoda strony wygrywającej spór przed Sądem drugiej instancji koszty postępowania apelacyjnego, które ograniczają się do kosztów zastępstwa procesowego (art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i § 2.3), §8.1.2) w zw. z §10.1.2) i §21-23 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2005 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – Dz.U. 2016.1667 – 675 złotych (900 złotych x 75%) i 540 złotych (120 złotych x 75%), łącznie 1225 złotych).

Sąd Apelacyjny nie znalazł żadnych szczególnych okoliczności po stronie pozwanego do zastosowania art. 102 k.p.c.

Zwolnienie pozwanego od opłaty od apelacji, zgodnie z art. 108 u.k.s.c. nie zwalnia od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi.

SSA Jadwiga Galas	SSA Tomasz Pidzik	SSA Irena Piotrowska
-------------------	-------------------	----------------------

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...),

3. (...)

(...)